

DOCUMENTA

29.—Juan Gayá: als principis era molt mascarar y per tal era tingut, y feya après algunas cosas en favor de la germanía, creuen vertaderament que per forsa per por que no'l matassen, fonch llochtinent de batle per quatre o cinch mesos, pero no feu res de mal y affavoria las mullers dels bons, presentat a Inca al senyor Virrey, té molts deutes.—LX lliuras.

30.—Domingo Bauzá: de germanía y molt affectat, es stat en tots los camps y reclús en Ciutat, mort de peste, té los bens sequestrats, ha dexas un germá.—XXXV lliuras.

31.—Nadal Mayol de 50 anys: de germanía, ha comprat bens de mascarats, no's sap a qui se's presentat perquè pastoretja a Lluchmajor, *videatur ibi*.—XXV lliuras.

32.—Antoni Basili: de germanía y es stat en tot los camps y en guarnició de Pollensa y en ajuda dels de la germanía, fonch pres a merce en la destrossa y liberat après, es de 20 anys de edad, los bens son de la mare y té una germana donzella.—

33.—Andreu Ros de 70 anys: de germanía; no's sap haja fet mal a ningú, ha stat reclús en Ciutat, *mágis fuit in urbe pro servitio regis quam pro armis faciendis*, té muller y tres fills.—LXXV lliuras.

34.—Miquel Gual: de germanía y mort en la destrossa de Pollensa contra el rey, té los bens sequestrats.—XII lliuras.

35.—Rafel Roca: bo y feel, es homo molt solitari y may ha fet res per germanía, tots temps es stat a casa mossen Pere Sant-Johan guardant las eguas.—XX lliuras.

36.—Juan Perelló traginer: de germanía, stava a Manacor, mort reclús en Ciutat, dexa en Sant Juan una sort petita de terra.—XXXV lliuras.

37.—Jaume Matas de 20 anys: de germanía y fonch en los camps de Alcudia, no era mal homo, presentat al batle, té dos quarteradas de terra molt dolentas y no té casa, derrerament se's casat.—XX lliuras.

38.—Juan Rosselló de 25 anys: de germanía, y fonch en tots los camps, presentat al batle, sta a Ciutat traginer de garrot a casa la senyora Sant-Johana vella, té una pessa de terra molt dolenta y en la Ciutat un rocí.—XXV lliures.

39.—Arnau Gayá de 65 anys: de germanía, es homo inutil, presentat al batle, *est faber*, té un mul y una sort y una caseta de que'l volen traure.—LXV lliuras.

40.—Guillem Mayol: bo y feel, mete's dins Alcudia.—X lliuras.

41.—Miquel Salom: bo y feel, posa's dins Alcudia.—XXX lliuras.

42.—Baptista Salom: bo y feel, morí a la Pobla en favor del rey lo día de Nostra Dona de Agost.—XXX lliuras.

43.—Antoni Viver: de germanía, y es custodia de Pollensa y fonch nafrat en la destrossa, reclús en Ciutat, y après fonch reduhit y ha mol ben servit, sta concordat pagarà en Sant Juan *serviat regi ad arbitrium locumtenentis*.

44.—Guillem Luchroig: instador de la germanía y mort en la batalla del Rafal Garcés; *bona sunt sequestrata confiscentur*.—LXXX lliuras.

45.—Antoni Vallcanera de 30 anys: de germanía y molt affectat, y deya que volía morir ab la spasa en la ma en favor de la germanía, presentat a Inca, stá a Sant Martí de Alanzell en lo terme de Petra ab mossen Pau Sureda, sta gaf de una ma, se ha trasladat la sua informació a Petra.—XXX lliuras.

46.—Bartomeu Gayá de 60 anys: de germanía, no's sap haja fet be ni mal a ningú, homo molt inutil, presentat al batle, té un rafal de mossen Jaume Juny.—C lliuras.

47.—Tomás Ros de 30 anys: no se's declarat, may ha fet res per germanía, stava a casa la senyora Rossinyola per majoral y quant los desmandats sen portavan forment dexava'ls portar ha restituida civada que havia per seu, presentat a Sant Juan al batle, sta ab mossen Pere Sant-Johan, no saben que tengas res.

48.—Rafel Font de 25 anys: de germanía, es stat en guarnició de Pollensa y compraya roba de mascarats, presentat al batle, sta ab mossen Sant-Johan, té tres fillas petites y no te cosa ninguna.

49.—Steva Busquet de 30 anys: de germanía, stava en guarnició de Pollensa, y fonch

pres en la destrossa, après se reduhi y ha molt ben servit, no té cosa ninguna sino tres o quatre minyons petits y sta malalt. Composició.

50.—Bernardí Gayá de 30 anys: de germania affectat, stava en guarnició de Pollensa y fonch pres en la destrossa, après ha molt ben servit lo rey, es ferrer y no té res, fa fahena a casa son pare y dorm en una casa logada, té dos fillas petitas y una a dida.—

51.—Pere Bou de 30 anys: de germania y es stat en tots los camps de Alcudia, presentat al batle, es paredador, y no té res, sta logat ab mossen Dureta a la vinya prop del mar, *habeatur ibi ratio*.

52.—Juan Falconer menor, de 25 anys: de germania, y molt affectat, es stat en tots los camps, y té un colp en la cara que may es pogut guarir, presentat al batle, aquest es lo mes pobre de Sant Juan, no té res y va despullat, té dos fillas y muller, sta a Mayá ab mossen Jaume Barthomeu per amor de Deu.

53.—Rafel Bou de 24 anys: de germania y affectat, es stat en tots los camps, presentat al batle, no té res sino una perdiu.

54.—Juan Luchroig de 35 anys: instador de la germania y feya vendre la roba dels mascarats, fonch instador per quinze jorns y ha releuat alguns mals que no's son fets en Sant Juan, y los de la vila tengueren per be que fos instador perque no s'hi fes mal per causa del altre dit Antoni Sastre qui era molt mal, y après de la destrossa de Pollensa comensá a fer be a mascarats principalment a la Senyora Sala y a la senyora Juny y las ha portadas per garriegas, presentat al batle y après ha ben servit al camp, ha retudas dos sorts de terra a mossen Mesquida y mossen Caulellas.—CLXX lliuras.

55.—Pere Juan Luchroig: de germania, y fonch al camp contra Alcudia, presentat al batle, es mort; té una casa qui stá para caure y un quartó y mij de vinya, y ha dexat tres o quatre infants.—XXX lliuras.

56.—Pere Vallcanera: de germania, morí al principi, tant prest que los menestrals se alsaren, tenia un rafal de la dot de la muller are possehit per sa filla.—LXXV lliuras.

57.—Bernat Gual de 70 anys: de germania, anava prenint oveyas de mascarats y partia las a la vila, presentat al batle, té una porció de

sos bens mossen Juanot de Salas com a creditor.—LXXX lliuras.

58.—Antoni Gual son fill de 20 anys: de germania, y affectat es stat pres a Pollensa.

59.—Damiá Sequier de 35 anys: de germania, es stat al camp contra Alcudia prenint sou, presentat al batle, no té cosa ninguna sino dos o tres infants qui's moren de fam.

60.—Guillem Bauzá de 70 anys: de germania molt affectat, pero per eser vell no s'es partit de sa casa, presentat al batle, té una vinya y un alberch.—XL lliuras.

61.—Bartomeu Bauzá son fill de 30 anys: idem molt affectat, es stat contra el camp de Alcudia, sta apartat y viu de son treball, va tot nu y despullat.

62.—Jordi Font de 60 anys: de germania y per esser vell no ha fet mal a ningú, es ver que feya anar dos fills seus al camp contra Alcudia, presentat al batle; té vint infants o vint y dos, té un rafal qui fa censal a mossen Felip Pont y a misser Net.—CLX lliuras.

63.—Gaspar Font son fill de 25 anys: sta ab mossen Pau Sureda a Sant Martí a Petra, té muller.

64.—Jordi Font fill del dit Jordi de 23 anys: sta casat, no té sino una mula.—

65.—Antoni Fiol: bo y feel, no saben que haja fet res per germania y ha fet be per mascarats, presentat al batle, ha stat tos temps ab mossen Gabriel Castanyer.—XXX lliuras.

66.—Sebastiá Rayó de 65 anys: de germania molt affectat, y aná an en Massaguer qui era nat a Porreras com a capitá y feu li offertas per tota la vila de Sant Juan, presentat al batle; de fama pública no té cosa ninguna, ha retut lo rafal y la casa, té la casa plena de infants, viu de tallar pedra.—L lliuras.—Composició.

67.—Jaume Font de 65 anys: de germania y molt affectat, no's sap haja fet mal a ningú, presentat al batle, té un rafal, sta per retre'l o ja l'ha retut a mossen Mas de Porreras.—XXV lliuras.

68.—Antoni Barceló de 40 anys: bo y feel, may ha fet res per germania, molt bona persona, ha tengut la muller de mossen Pau Sureda un vespre en casa sua.—LX lliuras.

69.—Antoni Nicolau major, de 80 anys: bo y feel, may ha fet res per germania ni en

paraulas ni res, ha fet molt socors de monicions de bona voluntat. — DCCC lliuras.

70.—Miquel Garau de 50 anys: home molt simple y no s'es declarat, no fonch de germania, presentat al batle, tenia un mul y are no, viu de son treball y de fer cendra. — X lliuras.

71.—Mateu Genovard de 60 anys: batle de la germania y molt mal, feya anar la gent a lansadas als camps contra Alcudia, y es stat a la batalla del Rafal Garcés y scapat vingué a reduhirse al batle; té deutes a mossen Pau Sureda y altres. — CX lliuras.

72.—Rafel Nicolau: de germania, reclús en ciutat y are pres, (*in 2.ª inform.e fuit iudicatus*), té los bens seqtistrats.

73.—Baptista Carrió de 30 anys: de germania, no 's sap que haja fet mal a ningú, sino que tenia un rossí en favor dels camps den Colom contra Alcudia, presentat a Inca; fa XL lliuras censals a mossen Cros y altres. — CCCX lliuras. — Composició XII lliuras.

74.—Juan Falconer major, de 80 anys: de germania y molt affectat, per esser homo vell no s'es mogut de la vila, presentat al batle, es tort de dos ulls y coxo, te un rafalet. — XXX lliuras.

75.—Francesch Mestre de 35 anys: de germania, no's sap haja fet mal a ningú, presentat al batle, te tres fillas y una sort y vinya qui fa censal, va tot nu y despullat. — XXXV lliuras.

76.—Antoni Roig de Oliva: de germania, no's sap haja fet mal ningú; a es testimoni en las presents intormacions. — Composició X lliuras.

77.—Mateu Roig de Oliva: idem en tot com son germá, ha stat contra Alcudia ab un rossí, presentat a Inca. — Composició XV lliuras.

78.—Juan Roig de Oliva germá dels dits: idem, es mort y diuse no dexá res: tenen de bens entre los tres germáns. — DCCC lliuras.

79.—Antoni Mayol: de germania, es stat instador circa de tres mesos, comprava robas de mascarats, presentat al batle, es mort de peste, te un fill innoent, te una possessió qui fa censal a misser Net. — LXXX lliuras.

80.—Guillem Gual menor: bo y feel, fonch a Alcudia y vench ab la armada. — XXXV lliuras.

81.—Guillem Gual major: jurat de germania, venia bens de mascarats, presentat al batle, mort de peste, no dexá fills ni bens sino

una mitat de rafalet que reté mossen Berga qui l'ha dexat al dit Guillem menor. — LX lliuras. Composició.

82.—Guillem Rebassa de 75 anys: ni bo ni mal, presentat al batle. — XC lliuras.

83.—Antoni Rebassa son fill de 30 anys: de germania y affectat y mancat un poc de enteniment, possehex los bens del pare y deu de censal mes que no té. — Composició XII lliuras.

84.—Juan Fiol de 61 anys: de germania, no 's sap haja fet mal a ningú, presentat al batle; y son fill Juanot idem com lo pare: fa XXV quarteras de xexa a mossen Sant Martí CCCC lliuras — Composició XX lliuras.

85.—Rafel Bausá del Pujol de 50 anys: de germania, molt affectat, y fonch al camp contra Alcudia prenint sou, presentat al batle; té arrendada una possessió de la Senyora Rossinyola. — L lliuras.

86.—Pere Bausá del Pujol: era mascarat y no ha fet cosa ninguna per la germania, y quant lo volian fer anar al camp pagava un home y dava li lo seu rossí, presentat a Inca, ha ben servit al camp del rey ab un cavall a despesas suas. — CC lliuras.

87.—Pere Gayá fill de Juan de 23 anys: de germania y fonch pres a mercé a la destrossa de Pollensa, no té cosa ninguna. — Composició XV lliuras.

88.—Antoni Gayá fill de Juan de 20 anys: de germania y seguía aquella, no té cosa ninguna. — Composició XII lliuras.

89.—Juan Gayá fill de Juan de 30 anys: de germania y seguía aquella, no té cosa ninguna. — Composició XII lliuras.

90.—Bernat Matas de 30 anys: de germania y seguía aquella, fonch nafrat a la destrossa de Pollensa. — Composició XV lliuras.

91.—Guillem Genovard fill de Mateu de 20 anys: de germania y seguía aquella. — Composició XII lliuras.

92.—Juanot Mas de 30 anys: de germania y guast de una má, es casat. — Composició VIII lliuras.

93.—Bartomeu Bou de 30 anys: de germania, ha stat als camps den Colom. — Composició XV lliuras.

94.—Miquel Bou de 26 anys: de germania, ha stat als camps, home simple, es casat. — Composició X lliuras.

95.—Nadal Falconer de 20 anys: de germanía y seguía aquella, derrerament casat. — Composició XII lliuras.

Las primeras informacions se reberen a 7 de juliol de 1523 de Guillem Mayol batle Juanot Salom, Guillem Gual, Miquel Salom jurats. y Juan Gayá, entrevenint en tot lo dit mossen Juanot Sala de Solanda.—Las segonas a 15 de mars de 1524 de... Guillem Gual, Juanot Salom, Miquel Salom, Miquel Font, Juan Fiol, Antoni Roig, Baptista Carrió, Miquel Coll notari.

Dimecres a 16 de mars de 1524, ajustats en lo loch acostumat los honorables Guillem Gual, Juanot Salom, Miquel Salom y Miquel Font jurats, ab Antoni Nicolau major, Guillem Mayol, Galcerán Sastre y Antoni Fiol consellers, ensemps ab los honorables mossens Tomás Andreu e Miquel Armengol sindich clavaris de la part forana, fonch feta per aquest y per los jurats lo proposició de costum, trobantse lo senyor Virrey personalmente en la vila de Sant Juan, y se conclugué la determinació ab la mateixa obligació que en altres lochs. Testimonis: Arnau Gayá, Steva Busquet y Sebastián Bauzá.

28.

BAYLES DE SAN JUAN EN EL SIGLO XIV

(1338)

Transcribimos el siguiente documento que nos ha facilitado el benemérito y notable cultivador de la Historia de Mallorca e incansable investigador de nuestras bellezas desconocidas, Reverendo Don Juan Vich Salom, Ecónomo de Pórtol, a quien rendimos un tributo de admiración y agradecimiento.

Este documento hace referencia a uno de los primeros bayles de San Juan, que seguramente sería de la noble e importante familia Bauzá de Mayá, una de las primeras que vinieron a establecerse en nuestra villa. En otra ocasión oportuna nos ocuparemos extensamente de esta familia, pues contamos con la colaboración de personas competentísimas en esta clase de trabajos.

Cuando don Jaime II eleva Sa Juan a la categoría de villa, en 1300, muy pronto es elegido Domingo Bauzá para desempeñar la primera autoridad del pueblo, pues vemos que ya en 1338 había obtenido la baylia y ejercidola a completa satisfacción de sus superiores.

Más tarde, en 1343, Domingo Bauzá es nombrado por nuestra villa y universidad Síndico delegado para prestar el homenaje y juramento de fidelidad pedidos, al nuevo rey de Mallorca don Pedro IV de Aragón.

Tertio Idus Novembris — anno Domini millesimo CCC° XXX° VIII°

Rogierius de Rovenachio etc. Dilectis sindicis et probis hominibus ville et parrochie Sancti Johannis de Sineu salutem etc. Cum pro parte dilecti Dominici Baussa fuerit a Nobis petitum pluries supplicando quod pro eo quare bajulie dicte ville et ejusdem parrochie negociis occupatus, non poterat suis propriis artibus vaccare seu intendere per ipsum a dicto officio absolvere dignaremur, volentes ipsius Dominici supplicationi annuere ac eidem dare requiem post laborem ipsum ab officio dicte bajulie diximus presentibus absolvendum. Et ecce quod de legalitate sufficientia ac probata experientia Bernardi Mercerii dicte Parrochie quamplurimum confidentes, ex parte domini nostri Regis ipsum constituimus in Bajulum dicte ville et parrochie ejusdem. Recepto primitus ab eodem corporaliter juramento quod in dicto officio bene et legaliter se habebit, mandamus vobis itaque ex parte jam dicti domini nostri Regis quatenus dictum Bernardum Mercerii recipiatis in bajulum ville et parrochie predictarum, et eidem obediatis et sua mandata ordinationes et justa servetis pro ut est fieri consuetum. Dat. ut supra.

(Archivo Histórico — *Liber Litterarum communium*, n.º 1, fol. 193 v.).

Traducción

Día 11 de noviembre del año del Señor 1338.

Rogerio de Rovenach etc.: A los amados síndicos y honrados vecinos de la villa y parroquia de San Juan de Sineu, salud etc.

Por cuanto se ha recurrido a Nos varias veces de parte del amado Domingo Baussa en sú-